

"Utbytet är särskilt viktigt"

För att möjliggöra ett inklusivt bildningssystem är de bildningspolitiskt aktiva förbunden särskilt viktiga aktörer. 'Bund der Freien Waldorfschulen' (*De fria Waldorfskolornas Förbund*) har tillsammans med 'Verband für anthroposophische Heilpädagogik, Sozialtherapie und soziale Arbeit' (*Förbundet för antroposofisk läkepedagogik, socialterapi och socialt arbete*) och 'Vereinigung der Waldorfkinderärten' (*Föreningen för waldorfförskolor*) författat ett dokument med ett gemensamt ställningstagande gällande FN's konvention avseende människor med funktionsnedsättningar. Johanna Keller, jurist vid "Bund", belyser förbundspolitikerna.

Man har länge diskuterat integrativa ansatser i 'Bund der Waldorfschulen'. Sedan Tyskland ratificerat FN's konvention avseende funktionsnedsatta människor har man inom 'Bund der Waldorfschulen' på olika sätt befattat sig med temat inklusion, dvs att varje människa inom alla samhälleliga områden – också inom skolväsendet – ska betraktas som likaberättigad. Detta är en annan infallsvinkel än att tala om integration. I detta sammanhang är utbytet med 'Föreningen för waldorfförskolor' och 'Förbundet för antroposofisk läkepedagogik' särskilt viktigt. Ett yttre uttryck för detta samarbete med blick på utvecklingen av en framgångsrik inklusiv pedagogik är de tre förbundens gemensamma deklaration. Centralt i deklarationen står strävan efter att främja alla barn på ett individuellt sätt och bemötandet om att förverkliga inklusion i waldorfinrättningar.

Utarbetandet av en pedagogisk grund att stå på

Sebastian Jünger (SJ): *På vilka sätt engagerar sig 'Bund der Freien Waldorfschulen' för att förverkliga det inklusiva skolsystemet?*

Johanna Keller (JK): 'Bund der Freien Waldorfschulen' vill i första hand arbeta ut de pedagogiska grunderna för en inklusiv pedagogik i arbetsgruppen 'Inklusion' tillsammans med de nämnda waldorfförbunden. Utöver detta behöver vi samla och utbyta erfarenheter för att ge dem vidare till andra initiativ, liksom att följa upp nya modeller.

Forskningsunderstöd och frågor gällande ut- och fortbildning av lärare och uppfostrare blir ett annat fokus, liksom rådgivning gällande ekonomiska och rättsliga frågeställningar till våra inrättningar. Utöver detta är 'Bund der

Freien Waldorfschulen' öppet för att tillsammans med andra organisationer arbeta fram lösningar av dessa frågor.

SJ: *Undertecknarna av deklarationen känner att de har styrka att vidareutveckla inklusiv pedagogik och omsätta den till praktik. I hur många waldorfpedagogiska inrättningar praktiseras inklusion?*

JK: I några skolor, som t ex i den integrativa waldorfskolan Emmendingen och waldorfskolan Berlin-Kreuzberg, undervisas barn med och utan funktionshinder tillsammans. Dessa skolor står alldeles i början av en inklusiv pedagogik.

SJ: *Vilka faktorer är centrala för att en heltäckande inklusion ska kunna erbjudas i waldorfinrättningarna?*

JK: Hur vårt skollandskap utvecklas är till sist avhängigt av waldorfföräldrarna. Föräldrarnas vilja liksom samarbetet med lärarna har alltid spelat en viktig roll i waldorfskolornas utveckling och kommer också att ha stort inflytande på den vidare utvecklingen.

Att skapa en optimal läromiljö

Eleven i sin utveckling står i centrum. Att förhålla sig på ett fruktbart sätt till eleverna och att skapa en läromiljö, som gör det möjligt för dem att utveckla sina förmågor på bästa möjliga sätt, kommer också fortsättningsvis vara målet för waldorfpedagogiken. Av dessa skäl avstår waldorfskolan från selektionsinstrument som att ge betyg i de lägre klasserna, kvarsättning eller att nivåindela, så att barn med olika begåvningsnivå undervisas tillsammans i sociala klassammanhang.

SJ: *Vilka åtgärder ska främja denna ansats hos waldorfpedagogiken?*

JK: Inom ramen för de tre förbundens samarbete ska erfarenheter från skolpedagogiken, läkepedagogiken och förskolepedagogiken sammanställas. En lyckad inklusion inom waldorfpedagogikens område är avhängig av ett fruktbart samarbete mellan de olika aspekterna av en helhetlig pedagogik. Konkret ska en gemensam arbetskreis skapas. På detta sätt skapas ett nätverk av fackmänniskor.

Vi ska också skapa en ”materialbank” till temat inklusion som ska ge skolorna ett insteg i inklusionslandskapet. Detta kan stödja skolorna vid deras första steg till en inklusiv pedagogik.

SJ: *En inklusiv undervisning är inte minst en utmaning för lärarna och skolgemenskapen. Hur mycket kommer den inklusiva pedagogiken integreras i waldorfläroarutbildningen?*

JK: Temat diskuteras inom de olika seminarierna för waldorfläroarutbildningen. Vid Fria Högsolan Mannheim förbereds exempelvis inrättandet av ett Masterstudium: ’Läroare för inklusiv pedagogik’.

Följsamma till föräldrarnas viljeriktning

SJ: *Vad tror ni om föräldrarnas inställning? Man hör nu att föräldrar tar ut sina barn från skolan, då de förväntar att det blir ofördelaktigt för dem.*

JK: Det finns redan erfarenheter av att en gemensam undervisning med barn med och utan funktionshinder befrämjar den sociala förmågan. Därför utgår vi från att föräldrarna går in i denna tematik med öppna sinnen, vilket redan är fallet vid några waldorfskolor.

SJ: *Waldorfinrättningarna i exempelvis Tyskland följer det allmänna duala skolsystemet¹: regel-(waldorf-)skolor och läkepedagogiska*

särskolor. Står en paradigmväxling för dörren?

JK: FN’s konvention avseende funktionsned-satta människor stärker föräldrarnas rätt att välja skola för sitt barn. Vi kan inte utöva något inflytande på vilken skola de förnimmer som bäst för sitt barn. Därför avvaktar vi den fortsatta utvecklingen och försöker vara följsamma i förhållande till föräldrarnas viljeriktning.

Göran Nilo översatte

¹ I Tyskland har det så kallade duala systemet, som ger en grundläggande yrkesutbildning, stor omfattning. Två tredjedelar av dem som lämnar den obligatoriska utbildningen vid 15 års ålder fortsätter till ett sådant yrkesträningsprogram för att få yrkeskvalifikation, som normalt omfattar tre år. Det kallas dualt eftersom lärandet sker på två ställen, på en arbetsplats och i en yrkesskola. För tillträde krävs fullföljd obligatorisk utbildning. Syftet är att ge en bred, grundläggande yrkesutbildning och de nödvändiga kunskaper och färdigheterna som behövs för en anställning, i en tydligt strukturerad utbildning

Gemensam deklARATION till FN's Konvention: Rättigheter för människor med funktionsnedsättningar

Waldorfinrättningar –

förpliktelse till genomgripande inkludering av människor med funktionshinder

Waldorfinrättningarna erkänner varje människa som unikt väsen med egna utvecklingsmöjligheter och har beredskap att skapa likaberättigat och genomgripande erkännande och delaktighet för människor med assistensbehov (funktionshinder). De ser denna konvention som en milsten för ett hållbart framtida samhälle och vill uppmuntra en kontinuerlig utveckling av inklusiv pedagogik i sina inrättningar.

Waldorf-förskolor och –skolor, som inrättningar som befrämjar individuell utveckling, ger ett väsentligt bidrag till en gemensam bildning för alla barn och ungdomar genom en pedagogiskt meningsfull differenciering – oavhängig av begåvning, social tillhörighet eller kulturell kontext.

Redan vid starten 1919 stod stimuleringen av individuell och gemensam bildning i centrum för den waldorfpedagogiska praktiken. Av detta skäl avstår waldorfskolan medvetet från selektionsinstrument som kvarsättning, ge betyg i de lägre årskurserna och en uppdelning av skolsystemet. Redan från början undervisades i waldorfinrättningar i enskilda fall elever med och utan funktionsnedsättningar tillsammans. De undertecknande förbunden ser en fortsatt utveckling och omsättning av denna ansats i praktik som sin grundläggande angelägenhet. / *Stuttgart 30 juli 2010, för **Bund der Freien Waldorfschulen**: Birgit Beckers, för **Verband für anthroposophische Heilpädagogik, Sozialtherapie und soziale Arbeit**: Annette Stoll, för **Vereinigung der Waldorfkindergärten**: Hartmut Beye*